

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan:

G. D. DUURSMA,
Achter de Hoven 114 bis,
LEEWARDEN.

Redactie:

G. D. DUURSMA.
J. M. VAN DEN HOUTEN.

Girorekening
No. 133550 - HEESCH bij Oss.

Alle correspondentie te
richten aan het Secretariaat
Adres:

Mej. M. C. KARSTEN,
TERBORG.

Hoofdbestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, van Ostadelaan 23;
Mej. M. C. KARSTEN, *Secretaresse*, Terborg; S. P. C. VAN ROMUNDE, *Penning-
meester*, Heesch bij Oss; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis;
J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.

RUDOLF MARLOTH (1855-1931).

ZIJN LEVEN EN WERKEN.

Den 15den Mei j.l. was het een jaar geleden, dat te Caledon in de Kaapprovincie overleed Dr. R. Marloth, Zuid-Afrika's beroemdste botanicus. In het Juli-n^o. van den vorigen jaargang van ons blad vindt men een zeer beknopte levensbeschrijving, overgenomen uit de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 16 Juni 1931. Evenwel wordt hierin met geen woord melding gemaakt van hetgeen deze uitstekende en veelzijdige geleerde op succulentengebied heeft gepresteerd.

Bij een bezoek aan de Royal Botanic Gardens te Kew vorig jaar zomer werden wij door den Conservator van het Herbarium aldaar, Dr. A. D. Cotton, in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van een te Kew ontvangen schrijven van mevr. M. Marloth-van Wyk, waarin deze den levensloop van wijlen haar echtgenoot uitvoerig beschrijft en een overzicht geeft van zijn belangrijkste publicaties op natuurwetenschappelijk gebied. Voor inzage van dien brief betuigen wij hierbij Dr. Cotton onzen hartelijken dank.

Aangezien Dr. Marloth zoo ontzaglijk veel heeft bijgedragen tot de kennis der succulente vegetatie van Zuid-Afrika (aan hoe-vele nieuwe en merkwaardige soorten is zijn naam niet ten nauwste verbonden?) meenen wij niet beter te kunnen doen, dan de door zijn echtgenootte verstrekte biographische bijzonderheden in ons maandblad op te nemen, gevolgd door een door ons samengestelde lijst van zijn voornaamste publicaties op succulentengebied.

Hermann Wilhelm Rudolf Marloth werd 28 December 1855 te Luebben in 't Spreewald (Duitschl.) geboren. Hij ontving zijn eerste opleiding aan het stedelijke Real Gymnasium, waar hij zich speciaal in de hoogere klassen onderscheidde door zijn groote vlijt en wetenschappelijke belangstelling, in het bijzonder in de exacte wetenschappen. In het getuigschrift, dat hij bij het verlaten der school ontving, vindt men de volgende aantekening: „De Examencommissie heeft het genoegen van zijn ijver en volharding getuigenis af te leggen en koestert de stellige hoop, dat hij op denzelfden voet zal voortgaan en ten slotte een man zal worden, waar men op kan bouwen. Luebben, 4-3-1873. Wagner, Directeur”.

Van 1873—1876 werd hij in de pharmacie opgeleid aan de Delphinen-Apotheek te Luebben. Daarna ging hij voor eenige jaren als apotheker naar Fransch-Zwitserland. Hij was toen reeds zeer in de plantkunde geïnteresseerd en een groot aantal planten werd tijdens zijn verblijf in Zwitserland door hem verzameld en gedroogd.

In het jaar 1880 werd hij als student ingeschreven aan de philosophische faculteit der universiteit van Berlijn. Hij liep college bij de professoren Garke, Pinner, Ascherson, Eichler, Schwendener, Baumann, Magnus, Du Bois-Raymond, Westermaier, Zopf en Kny. Hij slaagde voor het pharmacologisch staatsexamen en verkreeg zijn certificaat om in het Duitsche Keizerrijk als mr. apotheker en drogist te mogen practiseeren den 24sten November 1881.

Het jaar 1882 was hij onder dienst, als vrijwillig militair apotheker was hij verbonden aan het lazareth van het Berlijnsche tehuis voor invaliden. Gedurende den tijd, dat hij zijn militairen dienstplicht vervulde, werkte Marloth onder Prof. Schwendener voor zijn doctorsgraad. Hij promoveerde op proefschrift: „Over de mechanische bescherming van zaden tegen schadelijke uitwendige invloeden”. 17 Maart 1883 werd hij aan de universiteit van Rostock tot Dr. phil. (plantkunde, scheikunde en wijsbegeerte) bevorderd. Men had hem geëxamineerd in de navolgende vakken: algemeene botanie, morphologie, systematische botanie, parasitaire botanie, oekologie, scheikunde (synthese van organische verbindingen en reacties onder aromatische verbindingen) en wijsbegeerte (Cartesius, Spinoza en Leibniz). Verder werd hij in 1883 als assistent-apotheker bij de militaire reserve ingedeeld.

Daartoe overgehaald door een vroegeren schoolmakker, den heer Richard Mueller, trok hij nog datzelfde jaar naar Kaapstad

en trad daar in December bij Wentzel & Schleswig als scheidkundige in dienst. Op 30 December 1883 begon hij met het aanleggen van zijn herbarium, en een paar maanden later, in Februari 1884, ondernam hij zijn eerste bergtocht in nog niet geëxploreerde gebieden, te weten Kleinpoort en Klein Winterhoek.

In Augustus 1884 liet hij zich officieel inschrijven om het beroep van apotheker en drogist in Z. Afrika uit te oefenen.

Het volgend jaar April ging hij op excursie om planten te verzamelen naar Du Toit's Kloof en Bain's Kloof, en in September d. a. v. ondernam hij een tocht naar den Wellington Sneeuwkop. In dat jaar moet hij reeds aan het publiceeren zijn geweest (zeer waarschijnlijk over botanische onderwerpen. M.K.), getuige een na zijn dood op zijn schrijftafel gevonden enveloppe met bankbiljet van 5 Mark, waarop hij had geschreven: „Gedeelte van mijn eerste geldelijke belooning voor letterkundige prestaties. 24-12-1885”.

Van November 1885—Februari 1886 was hij met de leiding van een apotheek-drogisterij te Kimberley belast. In Februari trok hij er wederom op uit om planten te verzamelen, ditmaal naar Beetsjoeanaland. Van April—Juni 1886 bereisde hij Damaraland (Otjimbingue—Okahandja) waarbij hij Lüderitzbaai passeerde.

In Januari 1887 ondernam Marloth zijn eerste botanische excursie naar Groot Winterhoek en een paar maanden later, in April, bezocht hij Mitchell's Pas en de Skurfbergen.

In Januari 1888 werd een tocht ondernomen naar den Stellenbosch Sneeuwkop en in dezelfde maand van 1889 kwam het Knysnawoud aan de beurt.

Van 1889—1892 was hij als professor in de chemie verbonden aan het Victoria College te Stellenbosch. Hier maakte hij kennis met Marian van Wyk, leerares aan het Bloemhof Seminarium, met wie hij in Juli 1891 in het huwelijk trad.

In 1889 opende hij een laboratorium in de Burgstraat te Kaapstad, dat echter in '93 door brand werd vernield. In October 1889 beklom hij voor den eersten maal den Matroosberg.

Van 1894 tot 1904 doceerde hij plant- en scheikunde aan het Agricultural College te Elsenberg. In 1894 ondernam hij een tocht naar de Asbestosbergen voor salpeteronderzoek. In datzelfde jaar werd grootendeels op zijn initiatief de *Mountain Club of South Africa* opgericht. Jarenlang was hij haar voorzitter en het is aan zijn bemoeiingen te danken, dat de Mountain Club de berghut op den Tafelberg door den Gemeenteraad werd toegewezen.

In 1895 viel hem de eer te beurt om als president van de *South African Philosophical Society* (thans *Royal Society of S. Africa*) verkozen te worden. In de maand Juli van dat jaar maakte hij een toer naar de Nieuwveldbergen. En in December d. a. v. besteede hij ten tweeden male den Matroosberg, waarbij hij en passant 20 nieuwe plantensoorten wist te verzamelen.

November 1896 moet gememoreerd worden wegens de ontdekking van *Charadrophila capensis* Marl. 1) te Jonkershoek bij Stellenbosch.

Een belangrijke gebeurtenis in het jaar 1898 was de aankomst te Kaapstad der *Deutschen Tiefsee-Expedition* onder leiding van Prof. Carl Chun en met Prof. Schimpers als botanicus. Tezamen met Prof. Schimpers bezocht Marloth in dien tijd Knysna en district. Na den dood van Schimpers reisde hij anno 1900 naar Duitschland en kreeg daar de vereerende opdracht om het botanische gedeelte van de mémoires der expeditie voor zijn rekening te nemen.

In de maanden September en October van het jaar 1902 werden de Gift- en Cederbergen bezocht. In December d. a. v. heeft hij op den Tafelberg de opname van vocht door planten uit de Zuidoost-wolken aan een onderzoek onderworpen.

In Juli 1903 maakte hij een tocht naar de Wittebergen en Seven Weeks Poort en in October d. a. v. bezocht hij het Koude Bokkeveld en de Zwarttruggens. In November reisde Marloth naar Rhodesië met de *British Association for the Advancement of Science*.

In Februari 1904 ondernam hij excursies naar Grootvadersbosch en Garcia Pas, terwijl hij in de maand December van dat jaar een bezoek aan Johannesburg bracht.

In April 1905 botaniseerde hij in het Roggeveld en ontdekte toen *Cliffortia arborea* 2) en in September d. a. v. ondernam hij een tocht naar den Schoorsteenbergh en Swanepoelpoort.

In November 1906 kwam hij met het manuscript van „Das Kapland" (*Wissenschaftl. Ergebnisse der Deutschen Tiefsee-Expedition*) gereed.

(Slot volgt).

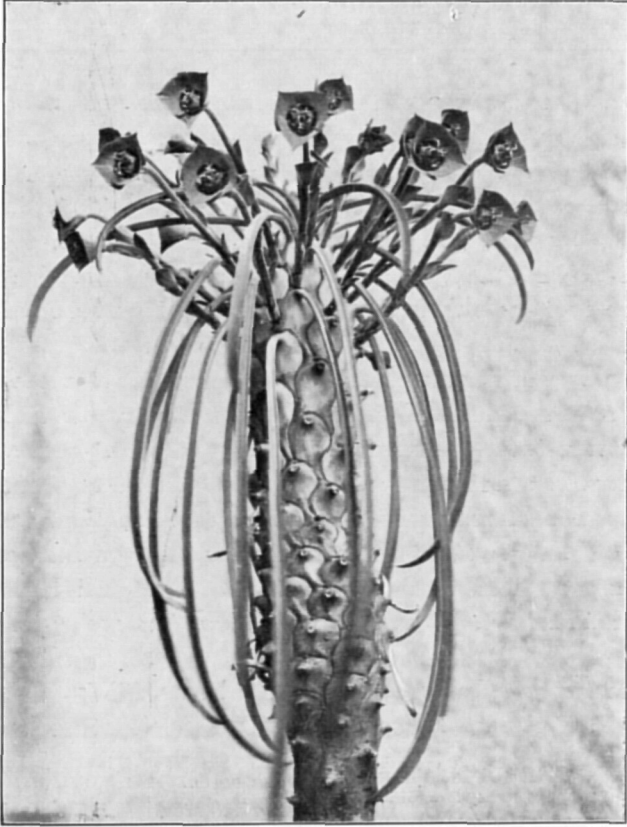
M. C. KARSTEN.

1) *Charadrophila capensis* Marl., die tot de fam. der Gesneriaceae behoort, lijkt in habitus op een kleine Gloxinia, is echter zeer afwijkend in den bouw van het vruchtbeginsel.

2) *Cliffortia arborea* Marl. is een boomvormige Rosacea van de Kaap.

EUPHORBIA'S.

De familie der Wolfsmelkachtigen is zeer uitgebreid. Het is een zeer merkwaardige familie, waarvan de leden zeer veel uiteenloopen op verschillend gebied. Zoo zijn er Euphorbia's, die zeer groot worden, bijv. 20 M. (*Euphorbia quadrialata* Pax.) en er zijn

Euphorbia clava Jacq.

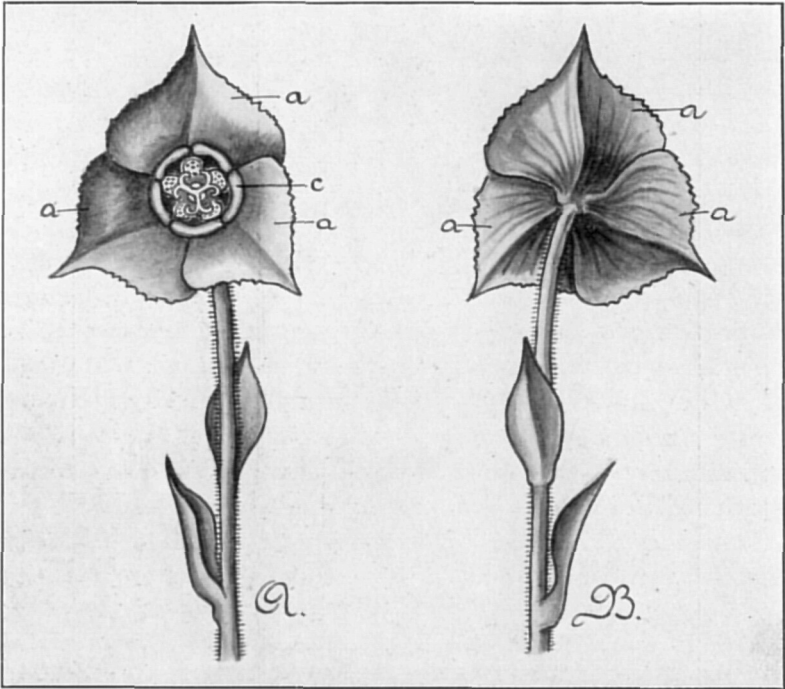
(Foto J. G. Y. Meijer),

er die zeer klein blijven: *Euph. globosa* Sims. Sommige verlangen zeer groote hitte, zooals *Euph. Obesa* Hook. fil en er zijn er die 's zomers gerust buiten een standplaats kunnen vinden.

Er zijn verder Euphorbia's met groote bladeren, zooals *Euph. neriifolia* Lion. en *Euph. bupleurifolia* Jacq.; met middelgroote bladeren als *Euph. splendens* Bojer, *Euph. Hermentiana* Lem. en

met kleine blaadjes als *Euph. Schimperii* Presl. en ten slotte zijn er zonder bladeren: *Euph. aphylla* Brouss.

Voorts is er verschil in bedoorning, evenals in de bladeren. Men ontmoet *Euphorbia*'s met groote doorns: *Euphorbia horrida* Boiss., *Euph. enopla* Boiss., *Euph. tuberculata* Jacq.; met middel-groote doorns, als *Euph. splendens* Bojer en ook geheel zonder doorns: *Euphorbia inermis* Mill.

- A. Bloeiwijze van voren.
B. Bloeiwijze van achteren.

(Teekening v/d, Schr.)

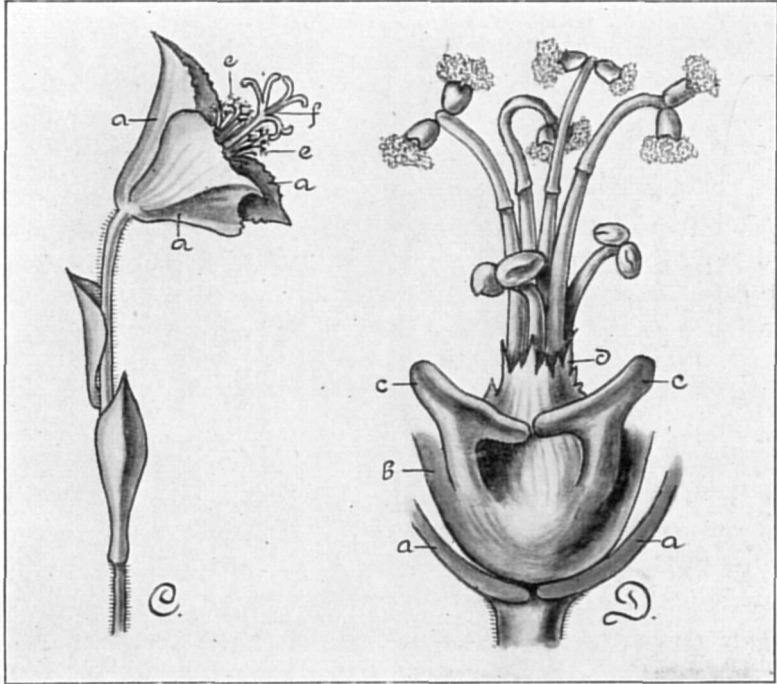
Als de *Euph.* bloeien heeft men weer andere verschillen: Men ziet ze met groene bloemen, wat meestal het geval is bij *Euph. meloformis* Ait, *Euph. bupleurifolia* Jacq., *Euph. bubalina* Boiss of met hel rood gekleurde bracteën zoals *Euph. pulcherrima* Willd., *Euph. splendens* Bojer, *Euphorbia jacquiniflora* Hook of wit gekleurde zoals bij *Euph. inermis* Mill. Geel zijn deze bij *Euph. grandicornis* Goebel.

Nog een ander verschil vindt men bij het bloeien. Sommige

hebben op den bloemsteel één bloemhoofdje, terwijl er andere zijn die op één gemeenschappelijke bloemsteel meerdere inflorescenties vertoonen, zooals *Euph. splendens* Bojer en de *Euph. bubalina* Boiss.

Sommige bloeiwijzen zijn zittend : *Euph. Obesa* Hook fil. andere zijn meer langgesteeld: *Euph. globosa* Sims.. *Euph. clava* Jacq.

Dezen winter zag ik een exemplaar van *Euph. clava* Jacq. dat knop begon te zetten. Het was bij zeer enthousiaste liefhebber-

C. Bloeiwijze van terzijde.

D. Mannelijke bloem met 2 honingklertjes en tusschenliggend omwindselslibje.
(Teekening v/d. Schr.)

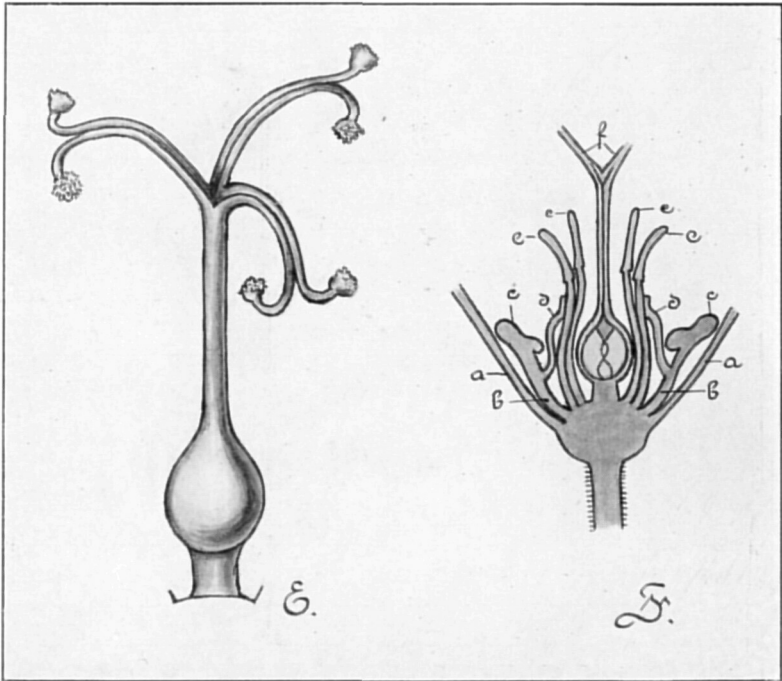
cactuskweekers en ik verkeerde in de gelukkige omstandigheid meerdere malen per week, de vorderingen, die de knoppen tergend langzaam maakten te kunnen volgen; maar eindelijk dan na maanden van haast geen vooruitgang kwamen de bloemen.

De plant bracht ongeveer 25 bloemen voort (zie foto).

Hierbij een korte beschrijving van de plant. Stam ongeveer 35 c.M. hoog. Grootste diameter 4 c.M. Rond, cilindrisch tot zwak omgekeerd knotsvormig. Kleur zeegroen, van onderen kurkachtig verkleurd.

Bladbases zijn weinig vooruitspringend en duidelijk spiraalwijs geplaatst. Deze podariën worden naar onderen toe hoe langer hoe onduidelijker, zoodat het oppervlak van het onderste gedeelte van den stam bijna effen is.

Bladeren ontspringen uitsluitend aan het topgedeelte, buigen zich direct om en hangen bijna verticaal naar beneden. Zij zijn lijn-lancet-vormig, bezitten één hoofdnerf en een groot aantal

E. Vrouwelijke bloem.

F. Lengtedoorsnede der bloeiwijze.

(Teekening v/d. Schr.).

zijnerven. Ze hebben een blauwgroene kleur en een gaven bladrand. Lengte der bladeren 10—14 c.M. breedte 4 tot 10 m.M. De top is toegespitst. Naar de basis toe worden ze wat smaller en zijn daar eenigszins gootvormig verdiept.

De bloemstelen zijn okselstandig, ongeveer 6.5 c.M. lang en 2 m.M. dik en zijn roodachtig gekleurd. Ze zijn niet kleverig, zoals bij vele Euphorbia's het geval is, maar viltig behaard. Iedere bloemsteel draagt 5 steelblaadjes van een bleekgroene kleur,

waarop de roode hoofdnerf mooi afsteekt en één inflorescentie. De bloemstelen blijven na het verbloeien aan de plant en verhouten geheel.

De inflorescentie bestaat uit: 3 draagbladeren van een groene kleur met fijn getande roode rand en vertoont ook een roode hoofdnerf. Deze bladeren zijn aan de buitenzijde van donkerder groene lijntjes voorzien, welke waaivormig zijn geplaatst, aan de binnenzijde ontbreekt deze teekening. Deze drie bladeren vormen te samen een klokje (zie teekening Aa. Ba. Ca. Da. Fa.)

Hierbinnen bevindt zich het bloemkorfje. Dit bestaat uit een lichtgroen zijdeachtig involucrum (omwindsel) (teekening Db. Fb.) waarop de honingklieren 5 in getal en van een prachtig smaragd groene kleur zonder tanden of aanhangsels (zie teekening Ac. Dc. Fc.) Tusschen deze honing- of randklieren buigt zich het omwindsel-slipje (Dd. Fd.) naar binnen en omvat de 5 mannelijke bloemen (Ce. Fe.) De rand van dit slipje is getand. Centraal van deze 5 mannelijke bloemen staat één vrouwelijke bloem (zie teekening E. Cf. Ff.)

Deze plant is afkomstig uit Zuid-Afrika. Ze luistert ook naar de namen:

Euphorbia canaliculata Lam. — *Treisia clava* Haw. — *Tithymalus aizoides* Comm.

Amsterdam, April 1932.

J. G. Y. MEIJER.

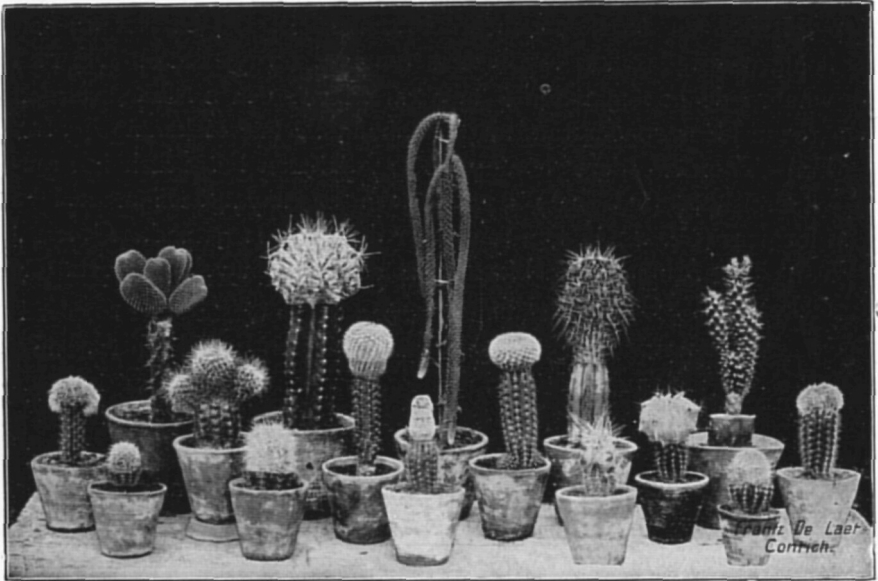
HET ENTEN VAN CACTUSSEN.

Het enten van cactussen heeft voornamelijk ten doel den groei te verzekeren van planten die op eigen wortel niet zoo gemakkelijk groeien.

Als onderstammen gebruikt men bij de verschillende cactussoorten, welke voor het enten in aanmerking komen, niet steeds dezelfde soorten. Wel kiest men daarvoor planten welke uiteraard gemakkelijk groeien, maar toch ook weer niet de lastige gewoonte hebben om spoedig nieuwe uitloopers te vormen. Komen de uitloopers aan den voet van den onderstam, dan kunnen deze gemakkelijk worden weggenomen, maar dikwijls gebeurt het ook, dat zich nieuwe spruiten aan den top ontwikkelen, wat tengevolge heeft, dat het geënte stuk omhoog wordt gedrukt en afvalt.

Het meest bekend is het enten van *Epiphyllum*. Als onderstam

gebruikt men hiervoor in den regel de sterk groeiende *Peireskia aculeata*. Zoodra de *Peireskiastek* goed beworteld is, wordt deze op ongeveer 30 c.M. hoogte afgesneden en aan den top spleetvormig ingesneden. Daarna neemt men een volsappig lid van een *Epiphyllum* en schuift dit in de spleet. Om de enting zoo goed mogelijk te doen gelukken, wordt de opperhuid van het *Epiphyllum*-lid aan den onderkant der platte zijde verwijderd, zoodat het kleverige vleesch bloot komt. Ook mogen de onderstammen niet

Groep geënte Cactussen.

(Cliché Fa. De Laet.)

lang voor het enten worden gespleten, daar dan de spleetopening opdroogt, wat het innig samenkleven niet bevordert. De wonden van ent en onderstam moeten zoo versch mogelijk met elkaar in aanraking worden gebracht, dan vergroeit alles heel gemakkelijk. Zoodra het *Epiphyllum*-lid in de spleet is geschoven, wordt een stevige *Opuntia*-doorn dwars door beide heen gestoken en daarna de entplaats met een raffiabandje omwonden. Voorloopig komen de geënte planten in een warme, besloten ruimte te staan en vermijdt men ze te besproeien, daar dan de gemaakte wonden gemakkelijk gaan rotten. Is de enting geslaagd, dan kan men dit na een week reeds zien. De *Epiphyllum* groeit krachtig door,

vormt vele nieuwe leden en gelijkt na een paar jaren reeds op een mooi treurboompje, waaraan zich de bloemen talrijk ontwikkelen.

Bij bolvormige cactussen gaat men eenigszins anders te werk. Hier mag de onderstam uit den aard der zaak niet dun en lang, maar moet ze meer dik en kort zijn. Het best gebruikt men hiervoor onderstammen van *Cereus Spachianus* en *C. macrogonus*. Beide groeien krachtig en maken niet te spoedig nieuwe scheuten, Deze onderstammen moeten reeds een jaar te voren zijn gestekt, zoodat ze voldoende beworteld zijn en fleurig groeien. Het voor onderstam bestemde zuiltje wordt ongeveer 1 c.M. boven den

Het enten van cactussen op de kweekrij van Firma A. Teucq-De Laet te Contich bij Antwerpen.

(Cliché Fa. De Laet.)

grond met een vlijmscherp mes afgesneden, waarna men de bolvormige cactus, welke aan den voet eveneens vlak wordt afgesneden, er boven op zet. Ook kan men het onderstammetje een weinig uithollen en de bolcactus iets puntig toesnijden, waardoor de vereeniging inniger wordt en de ent niet zoo gauw afschuift. Om de geënte bol stevig op den onderstam te bevestigen legt men twee raffiabanden kruisgewijs op een tafel, zet daar de pot midden op en bindt de einden boven over den geënten bol heen vast. Na een paar weken is ook zoo'n enting al vastgegroeid en kunnen de raffiabanden worden verwijderd.

Het enten van *crinata*-vormen vereischt meer vaardigheid, maar is toch niet zoo heel moeilijk. Voor onderstam gebruikt men hier

ook meest *Cereus Spachianus* of *C. macrogonus*, welke op plm. 15 a 20 c.M. hoogte wordt afgesneden, waarna men er een wigvormig stukje uitsnijdt. De *crinata*-vorm welke geënt moet worden, gaat men zoodanig spits toesnijden, dat beide stukken precies in elkaar passen. Ook hier wordt het geheel met een paar raffiabanden over den pot heen vastgebonden.

Zwakgroeiende *Opuntia*'s zooals b.v. het bekende „Neger handje” (*O. clavarioides*), welke op eigen wortels haast niet in leven zijn te houden, worden ongeveer op dezelfde wijze veredeld als de *crinata*-vormen. Als onderstam bezigt men in zoo'n geval veelal een stevig groeiende schijfvormige *Opuntia*. Hier kunnen ent en onderstam evenals bij *Epiphyllum*, met een flinke *Opuntia*-doorn worden vastgestoken en daarna met raffia omwoeld.

Andere cactussen, zooals *Cereus Silvestrii* ent men op een andere *Cereus* onderstam om daardoor spoedig flinke planten te krijgen, welke over het algemeen vlugger en rijker bloeien. Hierdoor behoeft als onderstam nu juist niet een zuilvormige *Cereus* gebruikt te worden, doch neemt men iets dunner stammetje, b.v. *Cereus Mac Donaldiae*. Ook *Cereus flagelliformis* ziet men, op deze wijze geënt, tot mooie kroonboompjes opgroeien.

De laatste jaren ziet men bij groote kweekers ook kleine zaailingen, vooral van de nieuwst ontdekte soorten, op vlot groeiende onderstammen enten. Zulke plantjes groeien veel sneller dan wanneer men ze als zaailing opkweekt. Hebben de entlingen een flinke grootte bereikt, dan verwijdert men ze dikwijls weer van den onderstam en laat ze bewortelen om ze daarna als gewone bewortelde planten verder te kweken.

G. D. D.

ADENIUM LUGARDI N. E. B.

Vermoedelijk zal deze succulent wel in geen enkele Nederlandsche collectie aanwezig zijn. Zij behoort tot de familie der Apocynaceae, waartoe o.a. ook de Maagdepalm, een groen blijvende vaste plant en de Oleander, de bekende sierplant, behooren.

Het ondergrondsche deel van *Adenium Lugardi* N. E. B. bestaat uit een dikke, weekvleezige knol, waaruit zich de ongeveer 20 c.M. lange, bebladerde stengels ontwikkelen. In de bladoksels aan het bovenste gedeelte der stengels verschijnen de tamelijk langgesteelde, heldergele, rood gestreepte bloempjes.

In de succulenten-literatuur is over deze plant niet veel te vinden. Zij behoort in Zuid-Afrika thuis en wil bij ons liefst als kasplant worden gekweekt. Evenwel verdraagt ze geen felle zonbestraling. 's Zomers kan ze matig vochtig worden gehouden, doch nadat in de herfst de bladeren zijn afgevallen, moet ze 's winters zoo droog mogelijk staan.

In de ons ten dienste staande botanische werken vinden wij vermeld, dat *Adenium Lugardi* tot de uiterst vergiftige gewassen

Adenium Lugardi. N. E. Br.

(Cliché Fa. De Laet.)

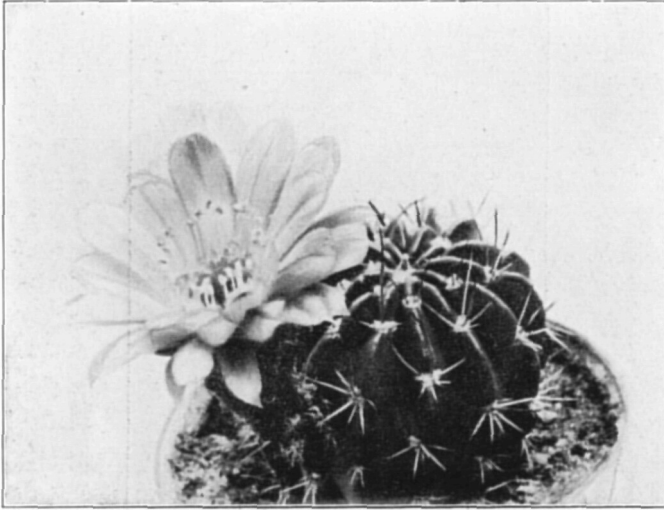
behoort, zooals trouwens met alle *Adenium*soorten het geval schijnt te zijn. Zoo groeit op het eiland Sokotra *Adenium multiflorum* Kl., die tot één meter dikke stammen vormt, welke zich op 4 a 5 meter hoogte vertakken. Het witte melksap, dat bij de minste verwonding van den zachtvleezigen stam te voorschijn komt, werd vroeger voor het maken van vergiftige pijlen gebruikt. Ook de uit Arabië afkomstige *Adenium obesum* Roem. et Schuit, bevat in haar dikke, op reusachtige worsten gelijkende stammen een uiterst vergiftig melksap.

G. D. D.

HET LEEKENHOEKJE.

Waren wij in Maart aardig verwend wat zonneshijn betreft, de maand April heeft het er minder gunstig afgebracht terwijl het tot heden (12 Mei) gedurende de maand Mei al heel treurig gesteld is, wat zon en warmte betreft; deze omstandigheden zijn allerminst bevorderlijk voor den groei en bloei onzer planten.

Verlangend zien wij dan ook uit naar zon en warmte, opdat de planten krijgen wat ze noodig hebben. Zij, die over verwarmde

Echinopsis Pentlandii S.—D. Var. Maximiliana.

(Foto De Ringh).

kassen beschikken, hebben met deze koude dagen veel voor, maar 't neemt toch niet weg, dat natuurlijke warmte te verkiezen is boven kunstmatige warmte.

De mooiste tijd komt nu aan, want wij zullen onze planten in bloei zien. Al is het bloempje nog zoo klein, het verschaft ons een zekere voldoening, die grooter wordt als het een plant betreft, die nimmer gebleeid heeft. Wij hebben er voor te zorgen, dat planten, die knoppen vertoonen, steeds denzelfden stand blijven innemen ten opzichte van de zon om te voorkomen, dat de knoppen afvallen.

Bij in bloei staande planten wordt zooveel mogelijk vermeden de bloemen te besproeien, er wordt dus water gegeven op den pot, de bloemen zijn te teer en waar water op de bloem komt verdwijnt de mooie glans. De meeste planten bloeien slechts kort

en vooral wanneer ze in de volle zon staan, zooals b.v. Echinopsissen. Daarom plaatsen wij deze planten gedurende den bloei licht beschaduwd, dan hebben wij er langer genot van. Dit moet U evenwel niet uithalen met Echinocactus Ottonis want van deze plant sluit de bloem zoodra ze in de schaduw geplaatst wordt.

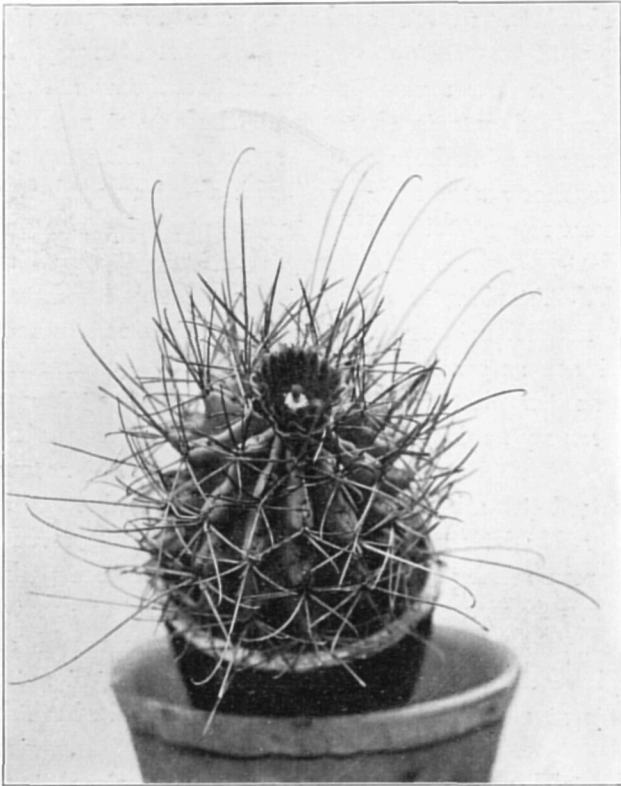
Echinocactus Ottonis. Lk en Otto.

(Foto De Ringh).

Men kan nu overgaan tot het plaatsen der planten in de vrije natuur, doch houdt U voldoende materiaal bij de hand om de planten te kunnen beschermen tegen te veel regen, hagelslag gedurende een onweersbui. Verder worden de vertrekken en kassen behoorlijk gelucht, zonder tocht te veroorzaken.

Vele planten zorgen voor zelfbevruchting, hetgeen het jaar na de bevruchting duidelijk wordt door de de zaadbesjes, waarmede de planten zich tooien.

Thans is het een geschikte tijd om importplanten aan te schaffen. Nu schiet ons ineens de Zomervergadering te binnen. Werd daar

Echinocactus uncinatus. Gal. (import).

(Foto De Ringh).

ook niet iets over importeeren gezegd? Laten wij hier even bij stilstaan.

Importplanten, wat zien ze er mooi uit, ja wij kunnen ons voorstellen, dat menige verzamelaar staat te watertanden als hij een partij hier of daar aantreft. Wij zouden wel eens een enquête willen houden, wat er eigenlijk van al die scheepsladingen terecht komt. Want het importeeren geschiedt niet per kistje, neen per scheepslading. Is het niet te betreuren, dat de natuur in het land

van herkomst verwoest wordt door deze importwoede, dat eenmaal het gebied afgegraasd is en zelfs sommige soorten uitgeroeid zijn? Zeer zeker de vindplaatsen zijn uitgestrekt, maar laten wij niet uit het oog verliezen, dat niet alleen de planten die geïmporteerd worden de natuur daar armer maakt maar het groote aantal dat

Stek van een Phyllocactus. Bloeiend zonder wortel.

(Foto De Ringh).

verwoest wordt om zoo'n scheepslading bij elkaar te krijgen. Hoeveel planten zullen er niet vertrapt en beschadigd worden, voordat een zending gereed is.

De planten, die hier eenmaal te koop aangeboden worden, kunnen zonder gewetensbezwaar gekocht worden, maar zou het geen aanbeveling verdienen tegen de uitroeiing op te komen?

Wij misgunnen de verzamelaars deze importstukken niet, maar nogmaals vragen wij ons af, wat komt er van de meeste planten terecht? Vooral oude planten leveren moeilijkheden op met bewortelen.

Het opkweken van importplanten is interessant, maar in de meeste gevallen teleurstellend.

Bij ontvangst of aankoop van dergelijke planten worden ze nauwkeurig nagezien, wat ongedierte betreft en doode wortels worden weggesneden.

Na oppotten worden ze schaduwrijk maar warm geplaatst. In de zon plaatsen is verderfelijk, want de planten hebben den reis in donker gemaakt dus moeten langzamerhand weer aan 't licht wennen, en door ze in de schaduw te plaatsen voorkomt men de verdamping der aanwezige sappen. Wees zuinig met water geven, op warme dagen is een bespuiting voldoende.

Langzamerhand geraken de Phyllo's uitgebloeid. Wij geven ze nu voor al het schoons dat ze ons geboden hebben een liefderijke behandeling. Na den bloei geven we ze een 14 dagen rust, dus weinig water. Zoonoodig verpotten wij ze in deze periode. Daarna zetten wij ze beschaduwd en geven ze weer gewoon water.

Toen wij in het Mei-nummer schreven, dat wij het schrijven van den Heer Louwe niet wilden weerleggen, hadden wij daar een bedoeling mede. Indien wij onze meening daar onder geplaatst hadden, waren wij er van overtuigd dat deze zonder meer door de meeste lezers zou worden aanvaard en dan hadden wij over het verpotten in voor- of najaar niets meer gehoord. Nu bereikten ons verschillende berichten, telang (13 bld b.v.) om in zijn geheel over te nemen.

Laten wij beginnen en het woord geven aan Mej. Valk te den Haag; ze is vol enthousiasme en 't is niet onaardig haar in de behandeling der succulenten te volgen: Ze schrijft als volgt:

Sinds September '31 ben ik enthousiaste voor al wat cacti of vetplant is, dus ook absoluut een „leek". Zoo kocht ik dan bij een bekend kweker eenige voor mij interessant uitziende succulenten; den geheelen winter door op de markt en in een warenhuis de meer gewone soorten.

Ik merkte op, dat de succulenten, welke ik op markt of warenhuis kocht, meestal in „klei" waren geplant. Ik vond, dat dit toch wel niet juist was en bestelde dus speciale aarde. Einde December ik aan het verpotten en ging aldus te werk:

Ik haalde plant met aarde uit den pot, legde alles in lauw water maakte de wortels schoon, die volgens mij te lang waren, knipte ik heel rustig af, liet alles in het water liggen tot ik de ongeveer 30 plantjes had behandeld. Daarna maakte ik de potten terdege schoon. *Zonder eerst scherven onder in den pot te doen* vulde ik deze met eenigszins droge aarde, liet in het midden een kuiltje voor de plant en vulde daarna voorzichtig op juiste hoogte aan. De aarde liet ik weer *lauw water* opzuigen, waarna ik de planten in mijn koude kasje zette, welke pal op het Zuiden staat. Een kleine drie weken later ontdekte ik „vierkante” potjes, Daar deze potjes minder ruimte innemen, heb ik al mijn plantjes op dezelfde wijze overgepot, wel in hun zelfde aarde, natuurlijk tot groote hilariteit van mijn huisgenooten en lachten mij dan ook braaf uit.

Mag ik U nu het resultaat schrijven!

Welnu: het slechtst is de *Mam. gracilis* er af gekomen, zij verloor zes uitloopers.

Mam. Pusilla en *Mam. locasana* verrasten mij met elk drie knoppen, waar heden twee opengingen. Ik ben gewoon verrast want ik wil U bekennen, dat ik nog nooit een cactus in bloei heb gezien.

De *Opuntia's* en *Cerei* groeien als kool, doch zonder één enkele knop.

Ik heb U dit alles geschreven naar aanleiding van het geschrevene van den Heer Louwe te Rotterdam. U moet echter vooral niet vergeten dat ik voor de eerste keer verpot heb en dat misschien alles per toeval goed terecht is gekomen.

Wat zijn cactussen en overige vetplanten toch wonderlijke planten om niet te spreken van wonderplanten. Je kunt er alles mede uithalen en hoe zonderlinger of je er mede omspringt des te beter bloeien ze, maar vergeet U het spreekwoord niet: „De kruik gaat zoo lang te water, tot zij breekt”.

Het zal de lezers niet verwonderen, dat wij eenigszins verbaasd staan over deze handelwijze en noodigen de schrijfster uit ons van het verder verloop van haar resultaten op de hoogte te houden (te adresseeren aan van Ostadelaan 23, Hilversum).

De Heer Fokkinga te Groningen schrijft: „Begin Februari vertoonden mijn planten teekenen van nieuw leven (ze staan in een verwarmde kas) en begon ik te verpotten. In 't laatst dier maand vertoonden vele mijner planten reeds bloemknoppen en in Maart stonden 10 a 15 soorten in bloei, welk aantal in Mei nog sterk vermeerderd was.

Naar aanleiding van het geschrevene door den Heer Louwe verpotte ik in April een *Phyllocactus Ackermannii*, *waaraan* een 25 a 30 bloemknoppen zaten, om te onderzoeken of dat verpotten nadeelig zou werken.

Integendeel, de knoppen zwellen vlugger dan van een soortgelijke plant, die niet verpot is en onder dezelfde omstandigheden verkeert. Hieruit mag ik concludeeren, dat verpotten en het vroege voorjaar niet nadeelig op den groei werkt. Wat het kneuzen der wortels betreft ben ik het met den Heer Louwe eens. Het verpotten in het *najaar*: lijkt mij riskant, omdat men de kans loopt (bij ondervinding heb ik het niet) dat, door toediening van nieuwe aarde, de plant aan den groei gaat in plaats van rust te nemen".

De Heer Ebes, Agr. student te Wageningen verraste ons met een schrijven van 13 bladzijden, waarin zeer waardevolle wenken voorkomen, die wij bij gelegenheid hopen te gebruiken. Ook hij wenscht proeven te nemen met verpotten in het *najaar* en zal ons de waarnemingen mededeelen. Eenige zijner ervaringen volgen hieronder: „In Sept. '31 vertrok ik naar Wageningen mijn planten in papier verpakt medenemend. Ik potte ze op. De *Mamillaria's* heb ik dit voorjaar overgeplant in een klein kamerkasje. Toen ik ze uit den pot nam, constateerde ik tot mijn verbazing, dat aan de wortels sedert Sept. o. a. niets veranderd was. Zoo te zien waren de wortels sterk verkurkt, wortelharen en wortelmutsje ontbraken. Hieruit meen ik te mogen vaststellen, dat de rustperiode door het overplanten in Sept. vervroegd is en dat de planten in het *najaar* geen nieuwe wortels meer maken.

M. i. kan men de planten het best verpotten in het *najaar*, na het intreden der rustperiode of in het voorjaar vóór de groeiperiode en niet nadat de planten reeds aan den groei zijn. Men beschadigt dan onnoodig de reeds nieuw aangelegde wortelharen. Ik hoop dit *najaar* eenige proeven te nemen over de functie der wortels in den winter als over assimilatie".

Met belangstelling zien wij de resultaten tegemoet.

Over importen schrijft de Heer Ebes nog: „Mijn ervaring met importen is niet schitterend, vooral het wortelmaken is bedroevend. Een behandeling zooals aangegeven in het Duitsche Tijdschrift van December '31 heeft mij versteld doen staan. Het is een watercultuur. Ik heb 3 planten n.l. een import *Echinopsis*, een *Phyllo* en een grijsaard op water gezet, d.w.z. 1 L. gedist. water, 1 Gr. Kaliumnitraat, 0.5 Gr. magnesiumsulfaat, 0.5 Gr. Calciumsulfaat,

0.25 Gr. tricalciumphosfaat en 0.25 ferrifhosfaat. De planten maakten na een paar weken wortels en groeien nu met een formidabele snelheid. De bedooring is fraai en niet afwijkend van die ze reeds had".

Tot slot kunnen wij nog mededeelen dat de Heer Dulfer een proef heeft genomen, met *zaaien* in een fleschje met schroefdeksel, achter de kachel. Hij *zaaide* d.d. 19 April Stapelia's, deze stonden 22 April boven den grond.

DIE BOTANIESE TUIN VAN STELLENBOSCH Z-A.

In het Stellenboschnummer van het maandblad Zuid-Afrika (Aug. 1931 n°. 8) komt een artikel voor van G. C. Nel over: Die Botaniese Tuin van die Universiteit, waaraan we het volgende ontleenen. Taal en spelling zijn ongewijzigd overgenomen.

„Die klimaat van Suid-Afrika toon 'n groot verskeidenheid aan, van 'n gebied in die suide met 'n uitgesproke winterreen tot 'n gebied in die noordelike dele van die land waar die somerreens heers. Daarbij kom nog dat 'n baie groot deel van Suid-Afrika 'n geringe en ongereelde reenval het en die gevolg is, dat hierdie deel, wat ons hier te lande die Karroo noem, ook maar 'n karige vegetasie het. Die vegetasie het soms 'n uitgesproke woestynagtige karakter. Dit is natuurlik onmoontlik om met die beperkte middele tot ons beskikking te probeer om 'n verteenwoordigende versameling van die hele vegetasie van die land in die Universiteitstuin byeen te bring. Gevolglik het ons al in die begin besluit om ons te *beperk tot die plante van die Karroo*, byname die *vetplante*, „mimicry plante" ens., van die droë gedeelte van ons land. Stellenbosch lê egter in die gebied wat 'n winterreenval het van omtrent 680 m.m. per jaar, 'n reenval wat hoofsaaklik plaasvind in die kort periode van April tot October. Die Karroo, aan die ander kant, geniet 'n reenval van slegs 140—330 m.m. per jaar en hierdie reenval is ook nie gereeld nie. Die ondervinding het ons al geleer, dat die Karrooplante baie maklik onder die invloed van die koue winterreen dood gaan en ons het dan ook besluit om hierdie waardevolle plante onder glas te kweek. Twee van die broeikaste dien as tuiste vir die *vetplante* uit die Karroo en, sodra beter tye weer daar is, hoop ons om weer te kan byvoeg en die bouprogram te voltooi. Die Universiteit besit 'n groot en waardevolle versameling van hierdie *vetplante*. Ons hoef net vir die lief-

hebber van vetplante sulke name soos Conophytum, Fenestraria, Herreanthus, Muiria, Euphorbia obesa, Euphorbia horrida, Trichocaulon, Lithops ens., te noem om 'n idee te gee van die plante in die tuin. By die uitlê van die binnekant van die Karroo-huise, as ons hierdie broeikaste wat die Karrooplante bevat so kan noem, het ons die geografiese distribusie van die Karrooplante nie uit die oog verloor nie. Dit is dus moontlik vandag om, as 'n besoeker deur die Karroo-huise 'n wandeling doen, 'n idee te kry van die plante wat b.v. in Namaqualand of die Klein Karroo groei. Op die oomblik het ons van sekere distrikte meer verteenwoordigende plante as van ander distrikte. Dit spreek natuurlik vanself dat 'n tuin nooit die natuur daarbuite kan vervang nie, maar dit kan tog dien om sekere aspekte van die plantelewe nader te bring aan die inwoners van die land. Dit moet nie vergeet word dat sommige van die plante in die broeikaste slegs op verafgeleë plekke groei en om hulle te kry eis nie net tijd maar ook heelwat geldelike opoffering. Ons het egter nog verder gegaan en ons het uit die Karroo beide *grond* en *natuurlike gesteente laat* kom om daarmee rotstuine in die broeikaste te bou. Die Karrooplante groei dus in grond meer of min dieselfde as wat op hulle woonplek gevind word. Met die gesteente weer het ons probeer om die natuurlike omgewing van die plante na te boots. Soos wel bekend is, is dit soms baie moeilik om sommige van hierdie plante in die veld te kry, omdat hulle of soos die klippe of soos die grond lyk. Hierdie verskynsel van nabootsing of „mimicry" word in die Karroo-huise aan die besoeker in groot verskeidenheid vertoon. Alhoewel dus die tuin nie te lank bestaan nie, is daar heelwat gedoen om hierdie eienaardige plante te versamel; en dit is te hope dat in die toekoms die universiteit 'n waardevolle bijdrae sal kan lewer tot die opheldering van die lewenswyse van hierdie interessante gewasse.

G. C. NEL.

ONZEMER VERGADERING.

Toen we in den ochtend van den 5den Mei jl. na een lange reis uit het verre Oosten des lands de gezellige Oud-Hollandsche zaal van Hotel „Lion d'Or" te Haarlem binnenstapten, vonden we daar reeds een heel gezelschap bijeen. Tal van leden bleken gehoor te hebben gegeven aan den vurigen wensch van de Haar-

lemmers om den Hemelvaartsdag in hun midden te komen doorbrengen. Nu, het in het April-n^o. afgedrukte feestprogram was aantrekkelijk genoeg! De dames en heeren, die deze zomerbijeenkomst hebben bezocht, zullen zonder twijfel hoogst voldaan naar huis zijn gekeerd, het was waarlijk een in elk opzicht zeer geslaagd festijn! Zij, die thuis waren gebleven, hadden ongelijk!

Ongeveer te 11 1/2 uur werden de aanwezigen door de Kringpresidente, Mevr. Schreuder-v/d. Berg, met een vlotte en geestige speech (waarin o.a. gewaagd werd van een „verrassing“, die slechts in gedachte bleek te bestaan!) welkom geheeten. Hierop nam de Voorzitter van de Hoofdvereeniging, de Heer Chr. de Ringh, het woord, waarbij deze er zijn vreugde over uit sprak, dat de jonge Haarlemsche afdeeling dit jaar de Zomervergadering heeft willen organiseeren. De derde spreker was de Heer van den Houten. Deze begon met eenige curiosa op vetplantengebied den volke te vertoonen, o.a. een ongewortelde stek van *Cereus flagelliformis*, die desondanks toch bloemen had weten voort te brengen. Vervolgens wijdde spreker eenige woorden aan het eind 1931 verschenen werk „Mesembryanthema“ waaraan schrijfster dezes haar medewerking heeft verleend. De Heer v. d. Houten eindigde zijn causerie over „alles en nog wat“ met de aandacht te vestigen op de meer dan roekelooze en ergerlijke wijze, waarop onze Cactussen en andere succulenten op hun natuurlijke groeiplaatsen in Mexico en ook in Zuid-Afrika worden ingezameld voor commercieele doeleinden. Wanneer dit zoo doorgaat, zullen ongetwijfeld tal van interessante en zeldzame soorten binnen afzienbaren tijd volkomen uitgeroeid zijn. Spreker meent, dat het wel op den weg onzer Vereeniging ligt om (in samenwerking met onze buitenlandsche Zustervereenigingen) hiertegen een actie op touw te zetten.

Hierna werd overgegaan tot verloting van eenige fraaie Cactusplanten (o.a. een prachtig importstuk). Door de opbrengst van deze 10 cts. loten waren nog enkele door Kring Haarlem gemaakte onkosten glansrijk gedekt!

Verzuimen we niet te vermelden, dat in een voorzaaltje een keurige collectie Cactussen en vetplanten was geëxposeerd.

Onder de deskundige leiding van den Heer Schreuder werd vervolgens een rondgang gemaakt door Oud-Haarlem. De op deze wandeling meegenomen parapluies bleken vrijwel overbodig te zijn; behoudens een enkele drop regen hield het weer zich

perfect. Het troepje excursisten werd gevoerd langs statige grachthuizen, stille hofjes, den ouden St. Bavo, de Vleeschhal, het Stadhuis en andere opmerkelijke en schilderachtige gebouwen uit de grijze oudheid van de Spaarnestad. Gekomen bij het standbeeld van Laurens Jansz Coster op de Groote Markt, konden we niet nalaten ons in gedachte af te vragen, hoe ons maandblad er wel zou uitzien, indien vriend Laurens niet zoo snugger was geweest de boekdrukkunst uit te vinden? Waarschijnlijk gecalligrafeerd op perkament!

Terug van de wandeling wachtte ons in „Lion d'Or" een wei-voorzienede koffietafel. De stemming aan tafel was zeer geanimeerd; onder genoeglijken kout werden de stapels broodjes en krentenbollen verorberd.

Tegen tweeën werden we door de Voorzitster tot opbreken gemaand, aangezien de autobussen, die ons door de bollenstreek zouden voeren, reeds bij het hotel gereed stonden. Het weer scheen ons toen in den steek te willen laten . . . dikke regenwolken pakten zich samen . . . Nauwelijks hadden we dan ook de vier bussen bestegen of het hemelwater begon neer te gutsen! Het bleef echter bij een enkel buitje en hebben we toch de kleurige bollenvelden bij stralenden zonneshijn mogen aanschouwen. De bloementoonstelling „Florapark" te Noordwijk gaf veel te genieten; enkele en dubbele vroege tulpen en zeer veel narcissen waren nog op het hoogtepunt van haar bloei. In het bijzonder vielen de rotstuintjes, met een keur van bloeiende bolgewasjes en vaste planten, in den smaak.

Na bezichtiging der show zochten we weer onze bussen op, die ons langs een andere route weer terug brachten naar Haarlem. Over de autorit zelf hebben we tot dusver nog niets verteld. Ondergeteekende behoorde tot de passagiers van bus N°. 4 en zij kan getuigen, dat de stemming in die bus al zeer monter was (speciaal zij hier gedacht aan een echtpaar uit Amsterdam!)

Om half zes waren we weer terug in den „Lion d'or". Aangezien verslaggeefster vóór het diner weer moest afreizen, laat ze hieronder een ooggetuige, den heer Chr. de Ringh. verder verhalen. Alzoo:

„Door gongslagen werden we uitgenoodigd onze plaats aan den feestdich in te nemen. Nadat de Voorzitster van Kring Haarlem ons „Een smakelijk eten" had toegewenscht, lieten we ons niet onbetuigd. Het moet gezegd worden, het was een degelijk

maal en de bediening liep vlot van stapel, hetgeen misschien de reden is geweest, dat er geen tijd gevonden werd om een hartig woordje te spreken. Ten ongeveer 7 1/2 uur achtte de Voorzitter van de Hoofdvereeniging den tijd gekomen om het Bestuur van den Kring Haarlem dank te zeggen voor de keurige regeling van dezen dag en voor hetgeen we dien dag genoten hadden, er een opwekkend woord bijvoegend om de a.s. tentoonstelling te komen bezoeken. Op zijn vraag of er nog een der aanwezigen het woord wenschte, trad de Voorzitter van Kring Utrecht, den Heer A. W. Barten, voor het voetlicht. Genoemde heer was in de meening, dat de leider van de rondwandeling door Oud-Haarlem verzuimd had ons nog een bijzonderheid mede te deelen over de Begijntjes. Hij zou dit verzuim even goed maken, Op de manier, hem eigen, dischte hij een verhaal op, dat de lachlust opwekte van het geheele gezelschap. Hij ging zelfs zoover, dat er sprake was van de kinderen en kleinkinderen van een Begijntje! Een Cactus was natuurlijk de aanleiding.

Een der Amsterdamsche leden voelde zich geroepen om den dank over te brengen van de aanwezige Amsterdammers. Ook de Heer v. d. Houten sprak nog eenige woorden van lof, waarna de echtgenoot van de Voorzitster het woord verkreeg en dank bracht voor den hem gebrachten lof, die hem toekwam, daar hij een groot deel van de organisatie voor dezen dag op zich had genomen. De Voorzitster bedankte met eenige gevoelvolle woorden het gezelschap voor de aanwezigheid, waarmede deze zonnige dag besloten werd.

Het Bestuur van den Kring Haarlem heeft getoond er te mogen zijn en te beschikken over een uitstekenden organisator. Het organiseeren van een tentoonstelling met zulk een kracht moet tot succes leiden. Wij wenschen het den Kring van harte toe".

DE SECRETARESSE.

VETPLANTEN TENTOONSTELLING TE HAARLEM.

De kring Haarlem en Omstreken organiseert op 23, 24 en 25 Juni a.s. een tentoonstelling in de zalen van het „Krelage Huis" aan de Leidsche Vaart. Er zullen uitsluitend cactussen en andere vetplanten worden geëxposeerd. De tentoonstelling is geopend van 10 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds, entree 40 cts p. persoon.

De Haarlemsche kringleden zullen hun beste beentje voorzetten en brengen de resultaten van een vaak jarenlange verzorging onder de oogen van het publiek. Verder worden belangrijke inzendingen verwacht van enkele groote kweekers-vaklieden, verkoopstands van vetplanten en diverse attracties. De Kring Haarlem en omstreken verwacht een enorme belangstelling.

Wij vestigen de aandacht der overige Kringbesturen op de mogelijkheid om excursie's naar deze tentoonstelling te organiseren.

Gaarne wekken wij ieder, die daartoe in de gelegenheid is op om deze tentoonstelling te gaan bezoeken.

RED.

ONDERSCHIEDING.

Op de groote bloemen- en plantententoonstelling „U.B.T.O." 25—29 Mei te Utrecht gehouden, behaalde Kring Utrecht ook ditmaal met haar inzending cactussen en succulenten de groote gouden medaille — met lof —, benevens als eereprijs de zilveren Senaatsmedaille.

Onze Hulde!

G. D. D.

FOTO'S.

Wie kan ons helpen aan scherpe foto's van, liefst bloeiende, Gaster/a's, ter reproductie in „Succulenta" bij eenige, binnenkort over dit Aloë-geslacht verschijnende artikelen?

Ook foto's van andere succulenten, bij voorkeur van volwassen, bloeiende planten, zijn zeer welkom. De bloeitijd der planten en de tijd van fotografeeren breekt nu weer aan, waarom wij gaarne een beroep doen op aller medewerking.

G. D. D.

BOEKBESPREKING.

Blühende Kakteen und andere sukkulente Pflanzen. Herausgegeben von Dr. Erich Werdermann. Verlag J. Neumann, Neudamm und Berlin.

Zoo juist verscheen map 8 van dit kostbare plaatwerk, waarin zich de natuurgetrouwe afbeeldingen bevinden van: *Coryphantha Werdermannii* Boed., *Ariocarpus strobiliformis* Werd., *Crassula nemorosa* (Eckl. et Zeyh.) Endl. en *Caralluma rubiginosa* Werd. De bijbehorende tekst is als altijd uiterst belangwekkend,

Met elke nieuwe map welke verschijnt wordt deze uitgave steeds waardevoller. Op den duur wordt het een standaardwerk, dat haars gelijke niet heeft in de succulenten literatuur. Zoo men weet, verschijnen elk jaar 6 mappen elk met vier platen en bijbehorenden tekst, tegen den prijs van 24 Mark. Zij die nog niet op dit werk hebben ingeteekend en daartoe anders wel in de gelegenheid zijn, mogen wel bedenken, dat het metertijd hoe langer hoe moeilijker wordt de eerst verschenen mappen nog te bekomen. Wil men van de complete uitgave verzekerd zijn, dan is het gewenscht een abonnement niet lang uit te stellen.

G. D. D.

UIT DE AFDEELINGEN.

Kring Amsterdam.

Vergadering op Vrijdag 24 Juni 's avonds 8 uur in gebouw „Koningin Wilhelmina“, Prinsengracht 1015.

1. In deze vergadering zullen de jonge cactusplantjes verkregen uit het zaad dat verleden jaar voor rekening van den kring is aangekocht, worden verdeeld.

Het bestuur rekent er op dat de leden, die van dit zaad hebben uitgezaaid, op deze vergadering, met de resultaten van hun werk, aanwezig zullen zijn, of, bij verhindering, in elk geval, zullen zorgen dat de zaailingen ter vergadering worden afgeleverd.

2. Leden die verleden jaar *Sempervivum* zaad hebben uitgezaaid en hiervan plantjes kunnen missen worden verzocht die mee te brengen ter verdeling onder hunne medeleden, die minder succes hebben gehad, of die niet in de gelegenheid waren zelf uit te zaaien.

3. In verband met het jaargetijde is er thans tevens een gunstige gelegenheid voor het houden van een ruilbeurs.

4. Tevens zal op deze vergadering de datum worden bepaald voor een bezoek aan den Hortus en aan de kwekerij van den Heer Kloezevan.

Amsterdam, Leliegracht 32. Tfn. 47813.

H. WITTE, Secretaris.

Kring „Het Gooi“.

Op de j.l. 13 Mei gehouden vergadering hield de Voorz. van den Kring, de Heer N. J. Peursum, een *inleiding over de kweekwijze van Stapelia's*. In korte trekken behandelde spr. dit onderwerp, aan de hand van diverse medegenomen planten. Achtereenvolgens besprak hij de herkomst, de groei- en bloeiwijze, alsmede de cultuur. Het doet 't Bestuur genoegen, dat korte inleidingen als bovengenoemde, zulk een aandachtig gehoor hebben. De Secr. dankte spr. namens de aanwezigen voor de leerrijke en interessante lezing.

Door een dame, die onbekend wenscht te blijven, werd den Kring een bedrag van f 10.— geschonken, om beginnelingen in 't maken van hun verzameling tegemoet te komen. Het bestuur is deze onbekende natuurlijk zeer erkentelijk en zal gaarne aan haar verzoek voldoen.

Besloten werd, in 't vervolg een Plantenkeuring te houden. Ieder lid kan hiervan

gebruik maken, mits niet-kweeker zijnde. Deze laatste kan evenwel buiten mededinging inzenden. Het Bestuur hoopt op deze wijze de belangstelling voor de succulenten aan te wakkeren. Reeds zijn een bedrag van f 10.— en een zilveren lauwertak voor dit doel beschikbaar gesteld.

Kring „Het Gooi“.

Ledenvergadering op Vrijdag 10 Juni, 8 uur precies, in de Openbare Leeszaal, Heerenstraat, ingang Veerstraat, Hilversum.

Agenda: 1. Opening, Notulen. 2. Ingekomen stukken. 3. Mededeelingen. 4. Plantenkeuring met toekenning van punten. 5. Ruil- en Verkoopbeurs. 6. Rondvraag. 7. Sluiting.

Het Bestuur dringt er bij de leden op aan, vooral *ruilmateriaal* mede te brengen.

Zij, die planten voor de *keuring* wenschen in te zenden, worden verzocht, om 7.45 met de planten aan de zaal te zijn.

Kring 's-Gravenhage.

Op 23 April sprak de Heer Harders voor een bijna volledig kringledental over de Crassulaceae.

Door de goede zorgen van de Ver. Succulenta kan ieder lid zich op de hoogte stellen van de familie der Cactaceae; ook de Aioe's en de Mesems worden in Succulenta uitvoerig behandeld, doch over de Crassulaceae wordt niet zooveel geschreven. Daarom stelt de kring den Haag het ook bijzonder op prijs, dat de Heer Harders deze plantengroep door zijn lezing en door het vertoonen van lichtbeelden nader tot de leden heeft gebracht.

Zooals spreker opmerkte, bestaat er wel literatuur over de Crassulaceae, doch deze is in allerlei tijdschriften en wetenschappelijke publicaties verspreid, terwijl het werk van Alwin Berger, waarin het geheele geslacht behandeld wordt, te uitgebreid is en te veel botanische kennis vereischt voor den gewonen liefhebber.

Aan De Candolle danken de Crassulaceae hun naam. De familie, die 300 soorten bevat, komt voor in Mexico, doch behoort voornamelijk thuis in Zuid-Afrika, terwijl vooral in Duitsch West-Afrika en in de Karroo vele soorten gevonden worden. Zij omvat behalve woestijnplanten ook water- en moerasplanten, planten, die den boomvorm vertoonen en een hoogte van 3 a 4 M. bereiken kunnen, hoogsucculente vormen, zooals *Cras. haemisphaerica* en *Cras. pyramidalis* en primitieve gewassen zooals *Cras. lycopodioides*. Bij deze laatste zijn de bloemen tusschen de bladeren aan den stengel geplaatst, wat als een primitief kenmerk wordt beschouwd.

Spreker gaf een overzicht van alle geslachten, terwijl zijn buitengewoon mooi en uitgebreid fotomateriaal het gesproken woord verlevendigde en de toehoorders in staat stelde alle bijzonderheden goed in zich op te nemen. Begonnen werd met de Rocheasoorten, waarvan de vijftallige bloemen buisvormig zijn en in een scherm vereenigd. Bij de bekende *Rochea falcata* merkte spreker op, dat de smalle zijden der bladeren naar het licht gekeerd zijn, om zodoende tegen al te felle zon beschermd te zijn, een hypothese, die ook wel verkondigd wordt naar aanleiding van den stand der jonge bladeren van *Opuntia*'s.

Daarna kwamen de *Crassula*'s, aan de beurt, waarvan verscheiden lichtbeelden vertoond werden. Van de groep *Kalanchoe* werd een pracht foto geprojecteerd van *Kalanchoe Dyeri*, een plant, die voorkomt aan de Oostkust van Zuid-Afrika en toonde de kruising *Kalanchoe Kewensis* haar grillige vormen. Van een geheel ander type is *Kalanchoe thyrsoflora*, een witbepoederde succulent uit de Kaap, een plant, die gemakkelijk bloeit en ook gemakkelijk uit zaad gekweekt kan worden. Het geslacht *Bryophyllum* met de jonge plantjes aan de bloemstengels of op den rand der bladeren, de *Cotyledons* met klokvormige bloemen, waarbij de meeldraden ingeplant zijn aan den voet van de bloemkroon, gaven fraaie foto's te zien, waarbij de sierlijke *Cotyledon undulata* niet ontbrak; zoomin als *Cotyledon orbiculata* met de stevige witte bladeren en de boterboom uit Zuid-Afrika (*Cotyledon fascicularis*), welks vleezige stam als waterreservoir dient.

Bij *Adromischus* verschijnen de bloempjes in een aar. *Adromischus Cooperi* en *Adromischus maculata* waren op één foto vereenigd.

Cremnophila nutans werd niet vergeten, zoomin als *Oliveranthus elegans*, waarna een aantal *Sedums* de revue passeerden. Bij de *Sempervivum*-achtigen is het aantal meeldraden het dubbele van de kroonbladeren. Bij *Sempervivum tabulaeforme* merkte spreker op, dat de natuurlijke stand der plant niet horizontaal is, zooals wij de plant graag kweken, doch verticaal, daar de plant tegen den rotswand schijnt op te groeien.

De *Aeonium* soorten gaven gelegenheid tot het vertoonen van prachtige lichtbeelden, de *Echeveria*'s, komen voor in Mexico, de *Dudleya*'s, in Californië, bij de laatsten zijn de bloemen iets meer rond en minder hoekig dan bij de *Echeveria*'s het geval is. Van beide soorten waren prachtexemplaren te zien.

Bij het geslacht *Pachyphytum* omsluiten schubben aan den bloemstengel de bloemkroon geheel. Eenige mooie *Pachyphytum*-soorten, waaronder *Pachyphytum bracteosum* en *oviferum*, werden het laatst vertoond.

Aan ieder geslacht, dat de Heer Harders besprak, ging een teekening vooraf van den vorm en van de doorsnede der bloemen, geen wonder, dat de toeschouwers genoten van zulk een schitterende collectie lantaarnplaten, bestaande uit ongeveer zestig stuks, welke op een enkele uitzondering na door den Heer Harders zelf waren vervaardigd en gekleurd, een collectie, die met veel kennis en veel zorg bijeen is gebracht. Den Heer Harders werd dan ook door de aanwezigen een welverdiende hulde gebracht.

J. J. E. v. D. THOORN.

Kring 's Gravenhage.

Vergadering op Zaterdag 11 Juni des avonds acht uur in zaal 5 van het gebouw *Amicitia* Westeinde 15.

De Heer v. d. Tonnekreek uit Amstelveen zal dien avond aanwezig zijn met een groote partij importen, terwijl het kringbestuur cultuurplanten ten verkoop zal aanbieden. De leden zijn dus in de gelegenheid op gemakkelijke wijze hun verzameling uit te breiden.

J. J. E. V. D. THOORN, *Secretaresse*.

Amalia v. Solmstraat 80.

Kring Groningen en Omstreken.

Op de vergadering van 12 Mei konden twee nieuwe leden (de heer Zwart en Mevr. Messchendorp-Walburg) worden bijgeschreven. Na behandeling ingekomen stukken gaf de secr. nog een uiteenzetting van zijn meening over het verpotten in 't voorjaar en in 't najaar, waarover in „het Leekenhoekje" van April en Mei een en ander was gepubliceerd.

Vergadering op H Juni 's avonds 8 uur in 't Victoria Hotel te Groningen.

Agenda: Opening, Notulen, Ingekomen stukken, Korte terugblik op de Openbare vergadering, Ruil- en Verkoopbeurs. — Speciale avond om te ruilen en van gedachten te wisselen. Neemt dus allen zooveel mogelijk ruilmateriaal mede!

J. FOKKINGA *Secretaris*,
Buiten Damsterdiep 98, Groningen.

MUTATIES LEDENLIJST.

ADRESWIJZIGINGEN.

- J. E. Hageraats, Amsterdam Z., v/h. Agamemnonstraat 57huis, thans Sarphatipark 99.
 A. Overdijk, Amsterdam O., thans Celebesstraat 41 (v/h. 141).
 M. Baronesse van Wassenaer-van Lynden, v/h. Bennekom, „Hoekelum", thans Ede, Zuid-Ginkel.
 Mevr. H. Roorda-van der Kodde, v/h. Epe (Gld.), thans Ernst, „'t Vlasveld".
 A. Binnendijk, v/h. Amsterdam, 1ste Helmersstraat 31huis, thans 's-Gravenhage, Dr. van Welylaan 2, Juliana Kinderziekenhuis.
 Mevr. van der Molen-Dirkmaat, 's-Gravenhage, v/h. Schotenlaan 124, thans Soestdijkschekade 958.
 Mej. C. van Ommen, 's-Gravenhage, v/h. Ericalaan 22, thans Koningin Emmakade 179.
 L. Verhoog, koopman, Monster, v/h. Molenstraat 126, thans Achterweg 60.
 J. R. Muller, v/h. Bilthoven, Julianalaan 111, thans Naarden, Jan Steenlaan 8.
 G. van Essen, Steenwijk, v/h. Tulpenstraat 13, thans Zuidveenscheweg.

OVERLEDEN.

- M. Goldsmid, Laren (N.-H.).

NIEUWE LEDEN.

- Mevr. H. M. Bosch, Amsterdam Z., de Lairessestraat 51.
 H. D. Krijger, Amsterdam C., Plantage Doklaan 46.
 A. Stornebrink, Amsterdam Z., Gerard Terborghstraat 37.
 Mevr. Muysken, Baarn, Krugerlaan 26.
 H. van der Kolk, Ede (Gld.), Burg. Prinslaan 35.
 Mevr. Dj. Veenendaal, Eemnes, Laarderweg 64.
 H. Lems, Eindhoven, Hendrik de Keyzerplein 38.
 C. Smulders, Eindhoven, Woenselschestraat 336.

- Mevr. H. Messchendorp-Walburg, Groningen, Nieuwe Kijk-in-'t Jatstraat 13.
 A. Zwart, Groningen, Verlengde Oosterweg 110.
 G. Boogaards, Hilversum, Dr. Cuypersplein 37.
 G. T. Donker, Nieuw-Vennep, Verlengde Schoolstraat 9.
 Klaas Mantel Jr., Nieuw-Vennep, Groote Poellaan 31.
 M. C. Franse, Rotterdam, Noordmolendwarsstraat 39.
 C. M. Horsman, Soest, Klein Engendaalweg 18.
 E. O. van Amstel, Utrecht, van Riebeekstraat 24.
 Mevr. F. Bokelmann, Utrecht, Weerdsingel O.Z. 28.
 A. D. Oosthoek, Utrecht, Domstraat 3 bis.
 P. A. M. Tissen, Utrecht, Goedestraat 115.
 J. S. Zandt, tandarts, Utrecht, Voorstraat 15.
 N. A. Henrard, arts-röntgenoloog, Vlissingen, Koningsweg 29.
 M. Keyzer, Voorburg, Mauritsstraat 12. (Voor de 2de maal als lid toegetreden).
 J. J. Huizing, Woerden, Nieuwendijk 2.
 Mevr. W. Repko-Veldhuizen, Workum (Friesland).
 W. N. Hofsté, *Zaandam*, Rembrandtstraat 34.

RECTIFICATIE.

- J. Slootman, Hilversum, Minckelerstraat 60 (in pl. van Slootma).

BIBLIOTHEEK.

Adres: Chr. de Ringh, van Ostadelaan 23, Hilversum.

De leden, die boeken aangevraagd hebben, worden beleefd verzocht van tijdelijke afwezigheid gedurende de zomermaanden kennis te geven.

RUILRUBRIEK.

Aangeboden: 90 plaatjes van het album „Pette" naar keuze. In ruil gaarne stekken van Cactussen of andere vetplanten.

Adres: Jansen Verplanke, Kruiningen (Zeel.), Markt B 92.

Gevraagd:

Oude nummers van „Succulenta".

Van jaargang **1928** ontbreken mij nog de navolgende nummers: 3, 4, 5, 6, 8, 9 en 10.

1929 de nummers: 1, 2 en 12.

1930 de nummers: 2, 10 en 12.

1931: no. 1.

Zijn er leden, die mij aan deze afleveringen kunnen helpen? Eventuele kosten zullen gaarne worden vergoed.

Adres: C. M. Horsman, Klein Engendaalweg 18, Soest.

Te koop gevraagd door Mr. E. Shurly, Secr. der „Cactus & Succulent Society of Great Britain“:

„Succulenta“, jaargang I (1919) tot en met j.g. 11 (1929), gebonden of in losse afleveringen.

Aanbiedingen gelieve men te adresseeren aan:

M. C. Karsten, Secr^{sse} „Succ“.
Terborg, Gelderl.

Aangeboden twee Cactusalbums Verkade in ruil voor eenige plantjes uit onderstaande soorten; Cheph. Palmeri, Pilocer. Trollii, Chrysacanthus, Cereus peruvianus monstr. cristata, Pasacana, E.reus Baileyi, pulchellus, E.tus scopa, senilis, tulensis, Nidulans, E.sis deminuta, Campylacantha, violacea, Coryph, elephantidens, Mam. elongata, var. Stella aurata, Gûlzowina, Sphaerica, Senilis, Op. Vestita, Verschaffeltii. Jonge plantjes van Euphorbia of Lithops (geen Lit. Leslie).

Adres: H. C. Langeveld-Hilhorst, v. d. Helstlaan 3, Bilthoven.

In ruil aangeboden: groote planten van Echinopsis Eiriesii, Echinopsis Grandiflora, Echinopsis Zuccariana, Echinopsis Multiplex, bezet met bloemknoppen, omvang 30—40 c.M. Voor gewortelde stekken of zaailingen van andere soorten geen Phylo's of Mamillaria Graciles.

Adres: Joh. Verton, „Flora“ Haamstede Zeeland.

Aangeboden: 50 Verkade's cactusbons, 50 Droste-Indiëplaatjes, 34 Kwattawinkeliersbonnen en 120 Driessen-A-D-omslagen in ruil voor Pette's cactusplaatjes.

Adres: mej. J. van den Berg, Oude Molenweg 22, Hengelo (O.)